

kunne taale, lad mig sige, 2,000 Atmosfærers Tryk og til at give sin Kugle en Hastighed af, lad mig sige, 1,500 Fod i Sekundet, at man saa ikke uden at vide af det pludselig faar Krudt, der giver 3,000 Atmosfærers Tryk og samtidig ikke giver mere end 12—1300 Fods Hastighed, men sprænger Kanonen. Det kan overmaade godt ske. Man kan ikke se paa Krudtet, hvad det duer til, naar det kommer fra Krudtmøllen; det faaer man først at vide ved at skyde dermed i den Kanon, hvortil det skal bruges; men de Kanoner, vi nu have, bruge Noget som et Par Hundrede eller 3—400 Pund Krudt til hvert Skud og ere derfor overmaade kostbare til at prøve Krudtet med. Man maa naturligvis gjøre Prøve med Hensyn til Krudtet i Fabrikken for at sikke sig, at Krudtet er, som man vil have det. Men dernæst maa man i høj Grad og i den aller-væsentligste Grad stole paa sin Fabrikation, at Krudtet rigorøst nøiagtig er den ene Gang som den anden. Man kan, som sagt, ikke prøve hver enkelt Levering paa nogle faa Hundrede Centner, som man faar, uden at det vilde medføre en altfor overdreven Bekostning. Man skal altsaa stole paa sin Fabrikation, og det kan man naturligvis, naar Fabrikationen er i Statens egne Hænder, naar den, der skal drive Fabrikationen, ikke har nogenjombhelst Interesse i at levere Krudtet f. Ex. lidt billigere eller lidt hurtigere, end den aftalte vedtagne Fabrikation tilstøder, hvorimod man overfor en privat Fabrik er voldgiven vedkommende Fabrikants Ærlighed i det Stykke. Det være nu meget langt fra mig at kaste den allerfjerne Steg paa den Fabrikant, der har havt den Ulykke, at hans Mølle sprang i Sommer; jeg tror tværtimod, at han har behandlet Staten fuldkommen hornet og ærlig, men han er jo ikke evig levende; vi maa være belavede paa, at Værket efter ham falder i Hænderne paa Hvemjombhelst, der har Midler til at kjøbe det og drive det, og derfor vil Staten i Længden være ilde tjent med at tage sit Krudt fra private Værker. At der ydes den Fabrikant, som eier Donse Krudtværk, nogen Bistand i den Ulykke, der overgik ham derved, at hans Krudtmølle og betydelige Beholdninger sprang i Luften for ham i Sommer, er Noget, jeg fra min Side ikke skal have det Alleringeste at indvende imod; men jeg finder det rigtigt, at Rigsdagen, hvis den bevilger ham en saadan Bistand, gjør det under en saadan Form, at vi vide, hvad det er, vi bevilge. Det kan man ikke rigtig tydelig se af den Affattelse, som den vedkommende Post i dette Tillægsbevillingsforslag har faaet. Der staar: „En Understøttelse til at fortsætte Værkets

Drift“; men Værket kan jo drives paa mange Maader. Hvis det kun skal bruges til at fabrikere Sprængkrudt, som man bruger til at slaa Sten i Stykker med eller til at arbejde med i Faxe Kalkværk, eller til hvad andet Brug der hertilands kan være for den Slags Krudt, saa kan det sættes igang med meget smaa Midler, og det Hele bliver saa en meget lille Bedrift. Skal derimod Værket sættes i Gang som militært Krudtværk, der skal arbejde for Marinen, er Sagen en hel anden, og saa er det mig aldeles ufatteligt, at en Understøttelse af 5,000 Kr., som foreslaas bevilget, skulde kunne gjøre fra eller til med Hensyn til Værkets Drift. Derfor ser det mig noget beynnderligt ud med denne Post. Til at understøtte Værket til at vedblive at lave Sprængkrudt og det Slags Krudt ser jeg ikke, at der er allerfjerne Grund for Staten, og at understøtte Værket til at lave Militærkrudt anser jeg for ligesrem at være til Skade for Staten, og jeg ser ikke, at den Understøttelse, man her vil bevilge, paa nogen Maade kan hjælpe dertil. Derfor vil jeg meget anbefale, at denne Sag bliver underkastet en saa indgaaende Prøvelse, som det kun vil kunne ske i et Udvalg.

Da ikke Flere ønskede at udtale sig, sluttedes Forhandlingen.

Sagens Overgang til 2den Behandling
vedtoges enstemmig med 40 Stemmer.

Schlegel: Jeg tillader mig at foreslaa, at Lovforslaget henvises til det Udvalg, som Landsstinget har nedsat til at behandle Finantsloven.

Uden Forhandling vedtoges dette Forslag af Schlegel om at henvise Lovforslaget til Finantsudvalget med 34 Stemmer mod 5.

Man gik derefter til den sidste Sag paa Dagsordenen, som var:

Første Behandling af Forslag til Lov om Forandring i Kolonialloven for de dansk-vestindiske Der af 27de November 1863.